

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление

1.2. Педагогика /Педагогическо общуване/ на тема:

МЕДИАЦИЯТА В УЧИЛИЩЕ КАТО ПОДХОД ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ НА ОБЩУВАНЕТО МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКА СРЕДА

Докторант: Георги Илиев Стоянов

Рецензент: доц. д-р Радка Емилова Василева

Данни за автора:

Георги Стоянов е магистър по икономика от Университета за национално и световно стопанство, гр. София. Има придобити следдипломни квалификации по икономика и педагогика /професионална квалификация от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – „Обучение на треньори за социално- педагогически тренинг и управление на човешките ресурси”/. Понастоящем е управител на организация за дизайн, организиране и провеждане на тренинги, обучения и тим билдинг. Успешно прави дизайн и провежда тим билдинг програми за развитие на екипи. Разработва специализирани тренинги и обучения за управление на времето, водене на преговори, разрешаване на конфликти и други аспекти на организацията и комуникацията в делова и неформална среда; Председател е на сдружение Академия за училищна медиация (Академия УМ), чиято сфера на дейност е проектирана за : Разработване на учебителни програми за сертифициращи и допълнителни обучения на медиатори; Разработване на център за медиация и преговори; Подготовка и участие в национални и европейски проекти в областта на медиацията. Работил е като сертифициран медиатор за извънсъдебно решаване на спорове, провеждал е обучения за професионални медиатори. Провеждал е тренингови медиативни програми в училища в България и Германия в рамките на дисертационното си изследване. Говори свободно немски език.

Характеристика на дисертацията: Дисертацията съдържа 285 страници, от които 49 приложения. Структурирана е в увод, три глави, изводи, заключения, приноси, 11 приложения, 38 таблици и 39 фигури. Библиографията обхваща 136 източника, от които 62 на кирилица, 74 на латиница.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита в законно установените срокове от катедра Социална работа към факултета по педагогика на Софийския университет „Свети Климент Охридски“, към която докторантът е зачислен в редовна докторантура. Докторантът е положил всички необходими изпити.

1. Актуалност на темата и особености на избрания изследователски ракурс

Авторът обосновава необходимостта от въвеждането на медиацията в училище и от обучение на учениците в умения за разрешаване на междуличностни конфликти, които са в основата на прояви на агресия и различни проблеми между учениците. Широко дискутираното нарастване на конфликтните ситуации в училище, които търсят решения все още само на административно ниво, говорят, според докторанта за липса на комуникативни умения за конструктивно задаване на въпроси, внимателно слушане, себеизразяване, овладяване на емоциите и аргументиране у учениците. Точно тях докторантът поставя във фокуса на специално конструирана тренингова програма, която ще подпомогне участниците от 3 до 6 клас в овладяване на умения за общуване, които са в основата на решаването на конфликти и проблеми между учениците. Училищната практика в България слабо познава медиативните техники, особено онези, на които се обучават всички ученици. Този подход обаче е широко използван в европейските училища и особено добре разработен в Германия, където докторантът работи съвместно със специалисти, които го използват активно в работата си. Георги Стоянов го прави актуален и утвърждава разбирането, че ако се разпространи професионално в страната ни ще доведе до резултати, които ще оптимизират не само общуването между учениците, но ще се конструира и един нов контекст, който не само ще намали напрежението и конфликтите в училищата, но ще формира у учениците и инструментални умения за нов тип житейски взаимоотношения.

2. Проектиране, аргументация, реализация и представяне на изследването

В първа глава докторантът обосновава измеренията в теоретичен план на

медиацията за разрешаване на конфликти. За целта приема работна дефиниция на медиацията в основата на която стои кооперирането между спорещите страни чрез използване на всички налични ресурси у всяка от тях, за да се достигне приемливо решение въз основа на техните субективни интереси. Разработват се етапите на медиативното общуване, проблемите на медиацията в социалната работа и училище. Изключително конструктивно и целенасочено се коментират конфликтът и медиацията за разрешаване на конфликти между ученици през призмата на Клиент-центрираната терапия, Гещалтпсихологията, Харвардската концепция, Фокусираното към решения образование и Сключването на споразумения. Докторантът демонстрира умения за теоретично обосноваване на различни подходи в науката, които могат да се аргументират като стимулиращи практическата ориентация в разрешаването на проблеми между ученици. В този смисъл интерес представлява втора глава, в която Георги Стоянов представя практическото приложение на медиацията за училищни нужди. Компетентно и убедително той коментира ролята на учениците като медиатори в училище. Създаването на тренингова програма, която да подготви учениците като медиатори за него е въпрос не само на лично убеждение, но и на мисия, която той богато представя и защитава професионално. Докторантът съумява да протектира и да обосновава подходът Медиация като нова култура на общуване в педагогическа среда. Всеки, който проникне в написаното, се чувства въввлечен от него в една нова парадигма, която е значима и важна за всяко ново, модерно и ефективно функциониращо училище. Георги устойчиво се позиционира като негов радетел, основоположник и визионер.

Трета глава на дисертационното изследване е представена от дизайна и провеждането на емпиричното изследване. В тази глава са представени и основните предимства на докторанта като оригинален и изключително компетентен изследовател. Той провежда експеримент в последователни етапи от констатиращо изследване, избор на контролна и експериментална група, същински етап на експеримента, контролно изследване, математико-статистически анализ, качествен анализ и изводи. Конструирайки изследователския инструмент докторантът интерпретира по авторов начин стиловете на поведение на учениците определяйки роли на Състезател, Приятел, Пацифист, Търговец и Медиатор. Тази оригинална

ролева интерпретация на класическия ролеви модел на Блейк и Мътън /1964 г./ обслужва изключително успешно избрания изследователски модел . Тъй като за училищни нужди липсват конкретни изследователски инструменти, Георги Стоянов конструира специален тест. За валидиране на теста използва две експертни оценки. В теста му са включени 20 конфликтни ситуации с по три възможни алтернативни отговора към всяка една от тях. Стандартизирането на теста прави сред 1200 ученика от 10 училища. Като резултат е конструиран надежден, приложен и изключително полезен инструмент за установяване на конфликтен стил в училищна среда. Този инструмент му дава възможност да установи промени в стила на учениците след тренингова програма в медиация. Докторантът прави и оригинален тренинг дизайн и провежда 28 часова тренингова програма в четири модула- Общуване, Преговори, Конфликти и Медиация. Общия обем на извадката за експеримента е 60 ученика, разпределени равномерно в две групи- контролна и експериментална. Изключително коректно е използван дисперсионен анализ, чрез който се установяват и оценяват значимостта на различията както между двете групи, така и по отношение на констатиращият и контролния етап. Изводите са направени релевантно на получените данни и потвърждават хипотезата, свързана с възможността да се оптимизира общуването чрез специално конструиран и професионално проведен експеримент и тренинг . Стилете Пацифист, Търговец и Медиатор са повлияни от експеримента, както е специфично и влиянието върху стил Състезател. Докторантът анализира получените данни и установява категорични промени в общуването между учениците след педагогическия експеримент. Увеличават се трансформациите в поведението на учениците по посока на конструктивното разрешаване на конфликти чрез активно общуване. Категорично е потвърдена изследователската хипотеза и личната заслуга на докторанта е изключително голяма заради майсторските му умения за организация, ръководство и анализ по време на обучение в тренинг формат.

Автореферат: Авторефератът отговаря на изискванията и отразява пълно и точно дисертационния труд.

Приноси:

1. Докторантът има съществени приноси в теоретичното обосноваване на Медиацията като подход, който може да се прилага в педагогическа среда

за оптимизиране на общуването. Подходът е убедително представен като иновативен за българската теория и практика.

2. Докторантът има уникален принос в изследователската територия, която го представя като автор на оригинален инструментариум за изследване на стила на поведение в конфликтна ситуация. Богатството от реалистични конфликтни ситуации в теста, тяхната интерпретация и апробация в различен национален контекст дават основание инструментариума му да се определи като надежден, нов и успешен.

3. Разработена е собствена тренингова програма, която е целенасочена към подобряване на уменията за общуване на учениците в резултат на тестване и използване на медиативни техники.

4. Напълно приемам и формулираните от докторанта приноси.

Въпрос: Обучението в медиация само посредством тренингова програма ли може да се организира в училищата или той може да предложи и други варианти?

Публикации по темата: Докторантът е направил 6 /шест/ публикации по темата. Те включват една студия в Годишника на Софийския университет, една статия на немски език в специализирано издание в Германия, две статии в електронни издания на Софийския университет и два доклада на конференции. Всички те адекватно отразяват различни етапи от теоретико-изследователската работа на докторанта.

Заклучение: Докторантът Георги Илиев Стоянов демонстрира изследователски умения и теоретична подготовка, които ми дават основание за положителна оценка на представения труд. Предлагам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Георги Илиев Стоянов в област висше образование

1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика /Педагогическо общуване/.

05.03.2017г. София

Рецензент:

доц. д-р Радка Емилова Василева